

Horban, Irena

Wydarzenia i działalność Pruszkowskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego

---

Przegląd Pruszkowski nr 1, 9-19

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wydarzenia i działalność Pruszkowskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego

PTKN prowadzi ciągle działalność wśród dorosłych i młodzieży. Spotkania z ciekawymi ludźmi cieszą się dużym zainteresowaniem. Odwiedzają nas chętnie ludzie nauki, sztuki, literatury. Często bywają u nas aktorzy, którzy przybliżają nam poezję czy literaturę – jest to tym cenniejsze, bo mówią piękną polszczyzną.

W tym roku pożegnaliśmy kilku profesorów, których mieliśmy przyjemność gościć u nas; zmarli prof. Anna Świderkówna, prof. Adam Bromke, prof. Andrzej Stelmachowski, prof. Paweł Wieczorkiewicz. Ostatni wykład „Wokół Niepodległości,” profesor Paweł wygłosił zimą 2008. Na pytanie, kiedy przyjedzie do Pruszkowa, powiedział „na wiosnę” – już nie przyjechał...

Między członkami towarzystwa nawiązała się nić serdeczności. Widać to szczególnie na spotkaniach z okazji świąt czy innych uroczystości.

Ostatnio mieliśmy spotkanie w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego. PTKN przygotowało je wraz z Muzeum Niepodległości w Warszawie i z naszym, pruszkowskim Muzeum. Było to już drugie, wspólnie zorganizowane w Pruszkowie „Spotkanie Mistrzów Małych Ojczyzn”. Rozmawialiśmy na temat „Funkcji Muzeów Regionalnych we współczesności”

Na spotkanie, które odbyło się 25 kwietnia bieżącego roku, przybyło wielu znakomitych gości, między innymi dr Marian Sołtysiak z Akademii Humanistycznej im. A. Gieyszтора w Pułtusku i były minister do spraw kombatantów Zbigniew Zieliński. Dużą przyjemność sprawiła nam obecność zastępcy prezydenta Pruszkowa pana Andrzeja Królikowskiego z małżonką (na obecność przedstawiciela władzy szczególną uwagę zwrócili goście, a prezes PTKN zauważyła, że nasze władze są zawsze z nami).

Po przywitaniu przybyłych przez dyrektor muzeum panią Dorotę Słowińską wystąpił chór Towarzystwa Śpiewaczego „Lira” z Żyrardowa, a następnie młodzież pruszkowska. Pierwsi wystąpili uczniowie Ogniska Muzycznego: Ania Prygoń i Paulina Szamburska, uczennice VI roku oraz Kacper Rybicki i Damian Sosnowski, uczniowie V roku. Do występu przygotował ich dyrektor Ogniska Muzycznego, pan Zdzisław Cegielski. Po swych młodszych kolegach wystąpili uczniowie pani profesor Danuty Kołodziejczyk, rodzeństwo Marysia, Janek i Staś Bujnowscy.

Po części artystycznej pani dyrektor Dorota Słowińska mówiła o działalności muzeum. Wypowiedź jej była ciekawa – mówiła nie tylko o pracach wykopaliskowych, ale również o znaczeniu tych prac dla poznania życia naszych przodków i roli muzeum w życiu naszego miasta.

Dyrektor Andrzej Stawarz podkreślił znaczenie regionalizmu i ogromnej roli, jaką odgrywają w tym ruchu muzea regionalne (przykładem tego są Muzeum Niepodległości i Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego – red.).

Minister Zieliński w swojej wypowiedzi podkreślił rolę Muzeum Niepodległości, a także Pruszkowskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego. Mówił też o wpływie Pułtuska na rozwój kultury i oświaty.

W dyskusji zabierali głos przedstawiciele różnych towarzystw, nie wyłączając PTKN.

Po zakończeniu spotkania, które wszyscy uznali za udane, prezes PTKN zaprosiła na skromny poczęstunek.

* * *

Członkowie naszego Towarzystwa bywają chętnie na spotkaniach z harcerzami. Szóstego czerwca mieliśmy piękną uroczystość – poświęcenie sztandaru Szczepu Harcerskich Drużyn Sokolich. Mszę świętą odprawił proboszcz parafii świętego Kazimierza, ksiądz Marian Mikołajczak. W homilii podkreślił znaczenie harcerstwa i jego ideałów w wychowaniu młodych. Życzył młodzieży, by całe życie była wierna wspianiałym ideałom, które głosili założyciele harcerstwa – Bóg, Honor, Ojczyzna.

W czasie Mszy świętej Ksiądz Proboszcz poświęcił sztandar. Rodzicami chrzestnymi zostali starosta powiatu pruszkowskiego pani Elżbieta Smolińska, prezydent Pruszkowa, pan Jan Sta-

rzyński, zastępca Komendanta Chorągwi Stołecznej, hm Elżbieta Pokropek, prezes PTKN, Irena Horban, wiceprezes Światowego Związku Żołnierzy AK – koła Pruszków, Andrzej Kurc.

Po mszy świętej wszyscy przeszli do sali w dolnym kościele, gdzie odbyła się dalsza część uroczystości. Po przywitaniu zaproszonych gości przez komendantkę pwd Monikę Pawełczyńską ro-

Komendantka szczebu pwd Monika Pawełczyńska

Rodzice chrzestni sztandaru. Trzymają sztandar od lewej: zast. Komendantka Chorągwi Stołecznej – hm Elżbieta Pokropek, prezydent Jan Starzyński, Prezes PTKN dh Irena Horban, starosta Elżbieta Smolińska.

Prezes ŚZŻAK Marian Tracz w otoczeniu harcerzy

dzice chrzestni oraz hm Michał Landowski w imieniu Komendy Hufca i prezes ŚZŻAK Marian Tracz w imieniu druha Andrzeja Kurca, wbili gwoździe w drzewiec sztandaru.

Oprócz przedstawicieli władz, rodziców, członków Towarzystwa zaszczylicili nas swoją obecnością dyrektorka szkoły im. Józefa Piłsudskiego, pani Ewa Nowicka, profesor historii w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, pani Małgorzata Włodek, przewodniczący SPK Ryszard Matrzak, aktor pan Stanisław Sparażyński, który miał wykłady dla harcerzy „Piękno mowy polskiej”.

Po części oficjalnej młodzież wystawiła sztukę, w której przedstawiła postać Bolesława Wieniawy Długoszowskiego – patrona szczeputy, a także zaprezentowała film z życia harcerskiego.

* * *

We wrześniu Prezes Towarzystwa uczestniczyła w spotkaniu regionalistów, które odbyło się w Niepokalanowie. Przybyli przedstawiciele różnych Towarzystw, którzy omawiali rolę regionalizmu w życiu lokalnych społeczności i wpływ, jaki mają na wychowanie młodego pokolenia. Na zjazd przybył wiceminister edukacji – z nim omawiano rolę szkół i program.

* * *

Przedstawiciele naszego Towarzystwa zapraszani są na różne uroczystości, które odbywają się w pruszkowskich szkołach. Prezes brała udział w obchodach pięćdziesiątej rocznicy powstania szkoły im. Władysława Broniewskiego. Uroczystości odbyły się 4 grudnia 2008. Nie będę opisywała wszystkich wystąpień czy pięknych programów. Pragnę wspomnieć, że nauczycielka z tej szkoły, pani Tatiana Tijewska przyprowadza na spotkania Towarzystwa swoich uczniów, którzy często z okazji rocznic patriotycznych występują u nas z odpowiednim programem.

Młodzież przygotowała różne wydawnictwa z okazji swego święta. Przeczytałam w nich „krótką historię naszej szkoły”, którą zamieszczam w całości.

Budowę Szkoły Podstawowej nr 8 w Pruszkowie rozpoczęto w 1955 roku. Mówiono o niej „szkoła ogród” lub „szkoła pałac”.

Siedem lat później, czyli w 1962 roku odbyła się ważna uroczystość – nadanie szkole imienia Władysława Broniewskiego. Obecna była wówczas żona poety – Wanda Broniewska.

W 1991 roku powołano Społeczny Komitet Rozbudowy Szkoły, a w 1994 roku oddano do użytku nowe szatnie.

W 1999 roku powstała pierwsza klasa integracyjna, w której wychowawstwo objęła pani Barbara Duplaga.

W 2002 roku szkoła otrzymała błogosławieństwo papieża Jana Pawła II.

W 2005 roku oddano do użytku nową salę gimnastyczną, w pełni przystosowaną dla osób niepełnosprawnych. Tak ogromną salą do zajęć wychowania fizycznego może się poszczycić tylko nasza szkoła w Pruszkowie.

W 2000 roku odbyło się w naszej szkole pierwsze, a w siedem lat później drugie Pruszkowskie Forum Integracyjne.

Pierwszym dyrektorem był pan Waclaw Szablewski, obecnie objęła tę funkcję pani Lucyna Rutkowska.

W wydawnictwie tym znalazłam wiele wierszy, które napisali uczniowie. Chciałabym przytoczyć jeden z nich Kamili Grudzińskiej, uczennicy kl. VI c.

Ukochana szkoła

Nasza szkoła jest jak łąka
Po niej się marzenie błąka.

Czasem lekcje miło miną
Wtedy nudy, smutek giną,

Kiedy nam się coś nie uda
To mówimy „głupia buda”.

Lecz tak wcale nie myślimy,
My tę szkołę wciąż lubimy.

I kochamy ją niezmiernie,
Więc będziemy zawsze wiernie

Prezentować naszą szkołę
W lata smutne i wesołe.

Byliśmy też w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących. Tak uroczystość opisała profesor historii, inicjatorka spotkania, pani Małgorzata Włodek:

*Spotkanie Pokoleń
Od Armii Krajowej do Solidarności
w Roku Polskiej Demokracji*

29 maja 2009 r. w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Pruszkowie miała miejsce niezwykle uroczystość, na którą przybyli przedstawiciele trzech pokoleń – żołnierze AK, ludzie Solidarności, młodzież ze szkół powiatu pruszkowskiego.

Honorowy patronat nad uroczystością objęła Pani Elżbieta Smolińska – Starosta Powiatu Pruszkowskiego. Wśród zaproszonych gości znaleźli się posłowie, senatorowie, powstańcy warszawscy i żołnierze AK, działacze Solidarności lat osiemdziesiątych w Pruszkowie i regionu Mazowsze oraz przedstawiciele władz lokalnych, nauczyciele i dyrektorzy szkół.

Spotkanie Pokoleń poprzedziło wprowadzenie Pocztu Sztandarowego Powiatu Pruszkowskiego i Pocztu Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Pruszkowie. Po odśpiewaniu Hymnu Narodowego głos zabrała pani Elżbieta Smolińska, która powitała przy-

byłych gości: Marię Stypułkowską-Chojecką – pseudonim „Kama”, uczestniczkę zamachu na Kutschere, Jadwigę Zakrzewską – posłankę Sejmu RP, Alicję Olechowską – posłankę Sejmu RP, Andrzeja Smirnowa – posła Sejmu RP, żołnierzy AK, powstańców warszawskich, ludzi związanych z działalnością w strukturach „Solidarności” lat osiemdziesiątych, przedstawiciele władz samorządowych, instytucji zajmujących się cudzoziemcami w naszym kraju, nauczycieli, dyrektorów i uczniów okolicznych szkół.

Na uroczystość miał przybyć Pan Ryszard Kaczorowski – były Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie. W związku z tym, że nie mógł przybyć na nasze spotkanie przesłał na ręce Pani Wandy Kurek – Dyrektora Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących wzruszający list, w którym napisał, że Obywatele Rzeczypospolitej już od zamierzonych czasów dawali dowody swego przywiązania do wolności, niepodległości i kultury. Kształtując przyszłość Ojczyzny powinniśmy pamiętać o dokonaniach poprzednich pokoleń i wzorować się na czynach szlachetnych unikając złych przykładów. Dziękując za zaproszenie na Spotkanie Pokoleń – od Armii Krajowej do Solidarności, przesłał serdeczne pozdrowienia dla wszystkich zebranych oraz życzenia dalszej, owocnej pracy na rzecz historii i tradycji naszego narodu. List od Pana Prezydenta odczytał Paweł Smoliński – uczeń ZSTiO w Pruszkowie.

Z powodu wcześniejszych zobowiązań, na uroczystość powiatowych obchodów 20 rocznicy wolnych wyborów i spotkania pokoleń nie mógł przybyć również pan Bronisław Komorowski – Marszałek Sejmu RP. List w jego imieniu odczytała pani Poseł Joanna Zakrzewska. Pan Marszałek w liście skierowanym do uczestników Spotkania podkreślał wagę ważnych wydarzeń w naszym kraju, których rocznice obchodzimy w tym roku – wybuch II wojny światowej, I pielgrzymka do Polski rodaka, Jana Pawła II, rocznica wolnych wyborów w Polsce 20 lat temu. Wydarzenia te przypominają nam, że wolność i demokracja nie są wartościami danymi nam raz i na zawsze, ale wymagają naszej ciągłej troski. Wyraził również

swą wdzięczność społeczności Powiatu Pruszkowskiego, młodzieży i władzom samorządowym za wielkie zaangażowanie w należyte uczczenie tej ważnej dla wszystkich Polaków rocznicy.

Następnie uczniowie Szkoły Podstawowej w Nowej Wsi i ZSTiO w Pruszkowie opowiedzieli gościom o swoich doświadczeniach związanych z realizacją Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Opowiem Ci o wolnej Polsce”, o czym pisaliśmy w poprzednim numerze Przeglądu Pruszkowskiego. W bieżącym roku mając na uwadze ważne dla Polaków wydarzenia rocznicowe, pamiętając o korzeniach, dzięki zaangażowaniu wielu osób, uczniowie mogli spotkać się bezpośrednio z tymi, których walka, działania w trudnych czasach najpierw okupacji niemieckiej i sowieckiej, później PRL-u, doprowadziły w końcu do wolności, suwerenności i demokracji.

W głównej części spotkania dr hab. Antoni Dudek – politolog i historyk Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przedstawił w formie prelekcji historycznej najważniejsze wydarzenia z dziejów państwa polskiego od 1939 r. do 1989 r. podając przy tym wiele ciekawych informacji w oparciu o aktualny stan badań naukowych.

Równie ważną częścią spotkania była „Debata o Polsce”, podczas której delegaci ośmiu szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się w powiecie pruszkowskim, zwrócili uwagę zgromadzonych gości na problem imigrantów w Polsce. Wielu imigrantów przybywa do Polski uciekając przed prześladowaniami lub biedą podobnie jak kiedyś Polacy. Ludziom tym chętnie pomagamy, bo nie zapomnieliśmy o naszej przeszłości. Pod koniec debaty, podczas której poruszano wiele trudnych tematów, uczniowie wręczyli gościom „Katalog 10 istotnych problemów, godnych zwrócenia uwagi, by w Polsce było lepiej, bezpieczniej i praworządniej”.

Po ogłoszeniu wyników konkursów związanych z obchodami 20 rocznicy wolnych wyborów w Polsce, wręczeniu nagród przez panią Elżbietę Smolińską i pana Tomasza Osińskiego – Przewodniczącego

Rady Powiatu szkołom, uczniom i nauczycielom głos oddano pani Helenie Kepal. Pani Helena była związana z Pruszkowską Solidarnością; była autorką modlitw czytanych na Mszach za Ojczyznę odprawianych w stanie wojennym w kaplicy Przemienienia Pańskiego w Tworkach przez ks. Romana Indrzejczyka – dziś kapelana Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego. Pani Helena odczytała „Życzenia dla Polski”, które zostały przygotowane przez nią na Spotkanie Pokoleń. Zarówno te życzenia, jak i kopię najlepszej pracy plastycznej pt. „Pod skrzydłami Orła” wykonanej przez Angelikę Gromadę – uczennicę Szkoły Podstawowej nr 2 w Piastowie, otrzymali wszyscy goście.

Po części oficjalnej, po wielu wzruszających chwilach Spotkanie Pokoleń od Armii Krajowej do Solidarności w walce o wolną Polskę dobiegło końca. Goście z hali MOS-u przeszli do nowo wybudowanej sali gimnastycznej przy ZSTiO, gdzie przygotowano wystawę obrazującą działania uczniów w Roku Polskiej Demokracji. Przy kawie i herbacie toczyły się rozmowy wspomnieniowe.

A młodzież? Prawdopodobnie wielu z nich zapamięta ten wyjątkowy dzień.

W myśl dewiz „Naród bez historii błądzi jak człowiek bez pamięci” i „Pamięć to tożsamość” należy czasem zastanowić się nad sobą, losem Ojczyzny, by umieć wybrać odpowiednie wartości.

Pragnę serdecznie podziękować za pomoc i zaangażowanie tym wszystkim, którzy przyczynili się do zorganizowania tej uroczystości. Szczególnie serdecznie dziękuję pani Elżbiecie Smolińskiej i pracownikom Biura Promocji Powiatu, pani Dyrektor Wandzie Kurek i pani Dyrektor Ewie Dymurze, pani Irenie Horban, pani Helenie Kepal i panu Krzysztofowi Jaworskiemu, panu Zbigniewowi Bujakowi oraz opiekunom delegatów szkół ponadgimnazjalnych i przedstawicielom instytucji zajmujących się Cudzoziemcami w Polsce, którzy poświęcili swój czas młodzieży przygotowującej się do debaty.